

NEDERLANDS-
VLAAMS
TOPONDERZOEK

Neuro- psychiatrische bijwerkingen van varenicline

Waarom dit onderzoek? De prevalentie van nicotineafhankelijkheid is duidelijk hoger bij personen met psychiatrische aandoeningen. Eerdere onderzoeken hebben uitgewezen dat varenicline (in Nederland geregistreerd als Champix) een effectief middel is voor het stoppen met roken. Echter, tijdens de ontwikkeling van varenicline werden patiënten met psychiatrische aandoeningen of een psychiatrische voorgeschiedenis geëxcludeerd van de klinische studies. De laatste jaren is een discussie gaande over de werkzaamheid en veiligheid van varenicline na meldingen en publicaties over ernstige neuropsychiatrische bijwerkingen door het gebruik van dit middel.

Onderzoeksvraag Welke neuropsychiatrische bijwerkingen van varenicline zijn in de literatuur beschreven? Wat zijn potentiële risicofactoren voor het ontwikkelen van deze bijwerkingen?

Hoe werd dit onderzocht? Een systematisch literatuuronderzoek over de periode 2006-2012 naar alle gepubliceerde gevallen van neuropsychiatrische bijwerkingen van varenicline.

Belangrijkste resultaten In totaal vonden wij 25 publicaties over neuropsychiatrische bijwerkingen van varenicline. In de meeste gevallen werden patiënten opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis wegens de ernst van de symptomen. De gemiddelde leeftijd van de beschreven patiënten was 46,4 jaar (56% mannen) en 68% had een psychiatrische voorgeschiedenis. De meeste patiënten hadden meerdere neuropsychiatrische bijwerkingen, waarvan de meest voorkomende waren manie (40%), psychose (36%) en suïcidale gedachten (28%). Daarnaast werd één suïcide na vareniclinegebruik beschreven. De symptomen begonnen binnen 2 dagen tot 3 maanden na het starten van varenicline. In 84% van de gevallen verdwenen de klachten na het staken van het gebruik. Na de analyse van alle gepubliceerde gevallen met de causaliteitsschaal van Naranjo, een gemodificeerde schaal voor het vaststellen van een mogelijke bijwerking en de causaliteitsbepaling, bleek dat er in 76% van de beschreven gevallen een waarschijnlijk causaal verband was en in 12% een definitief causaal verband tussen het gebruik van varenicline en het ontstaan van neuropsychiatrische bijwerkingen. Leeftijd, geslacht en het gebruik van comedicatie hingen niet samen met een verhoogd risico op het ontstaan van neuropsychiatrische bijwerkingen.

Consequenties voor de praktijk Het is sterk aanbevolen om varenicline alleen voor te schrijven aan patiënten die psychisch stabiel zijn en onder strikte controle. Artsen en patiënten dienen zich ervan bewust te zijn dat ernstige neuropsychiatrische bijwerkingen kunnen optreden bij het gebruik van varenicline.

LITERATUUR

Ahmed AI, Ali AN, Kramers C, Härmark LV, Burger DM, Verhoeven WM. Neuropsychiatric adverse events of varenicline: a systematic review of published reports. *J Clin Psychopharmacol* 2013; 33: 55-62.

AUTEUR

AMIR I.A. AHMED
E-mail: A.Ahmed@ger.umcn.nl